

ÖNSÖZ

Bu “Önsöz” şu kitabın “Önsöz”üdür: Kemal Gözler, *Kayaaltı Çiftliği Tarihi*, Bursa, Ekin, 2025, XVIII+340 s. (www.kemalgözler.com/kayaalti.htm, Yayın Tarihi: 2 Aralık 2025)

Bu Kitap, Nasıl Ortaya Çıktı? Ece Gölü, Çanakkale ili Biga ilçesi Yeniçiftlik köyü sınırları içinde yer alan günümüzde kurutulmuş olan bir göldür. 2024 yılının Ocak ayından bu yana *Ece Gölü’nün Jeolojisi ve Tarihi* başlıklı bir kitap üzerinde çalışıyorum. Önümüzdeki aylarda bu kitabı yayınlamayla planlıyorum.

Ece Gölü, 1800’lerde, aynı yerde bulunan Kayaaltı Çiftliği’nin içinde bulunuyordu. Göl arazisi, tapu olarak da, Kayaaltı Çiftliği’nin bir parçasıydı.

Esasen benim amacım Ece Gölü’nün tarihini yazmaktı. Ama Ece Gölü tarihini inceledikçe karşıma “Kayaaltı Çiftliği” çıktı. Bu yer, arşiv kayıtlarında, 1574’te bir “kışlak”, 1660’ta bir “cemaat”, 1696’da bir “karye”, yani “köy”, 1840’larda ise bir “Çiftlik” olarak kayıtlıdır.

Osmanlı Arşivinde Ece Gölü’ne ilişkin belge ararken Kayaaltı Kışlağı’na / Cemaati’ne / Köyü’ne / Çiftliği’ne ilişkin pek çok belgeyle karşılaştım. Zira, Ece Gölü, Kayaaltı yerleşiminin dibindedir. Zaten 1800’lerde de Ece Gölü hukuken Kayaaltı Çiftliği’nin bir parçasıydı. Kayaaltı Çiftliği’ne kim sahipse, Ece Gölü’ne de o sahip oluyordu.

Hazırladığım *Ece Gölü’nün Jeolojisi ve Tarihi* kitabında “Kayaaltı Çiftliği”ne ayırdığım sayfalar epey bir yer kaplar hâle geldi. Bu sayfaların önemli bir kısmı da doğrudan doğruya Ece Gölü’nü ilgilendirmiyordu. Ben de, Kayaaltı Çiftliği’ne ilişkin sayfaları ayrı bir kitap olarak yayınlayayım diye düşündüm ve ortaya elinizde tuttuğunuz bu kitap çıktı.

Kişi İsimleri.- Bu kitapta pek çok kişinin ismi geçiyor. Bunlar kitapta anlatılan olaylarda ismi geçen kişilerin gerçek isimleridir. Bu kitap bir kurgu değil. Burada özellikle belirtmek isterim ki, bu çalışmanın, çalışmada ismi geçen kişileri övmek veya yermek gibi bir amacı yoktur. Bu çalışma, kişileri değil, yerleri ve olayları incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada ismi geçen kişiler, karşıma, ben onları

seçtiğim için değil, incelediğim yerler ve olaylar sebebiyle kendiliğinden çıkmıştır. Bu olaylar, en son tarihlisi, günümüzden 130 yıl önce yaşanmış olaylardır. Bu olaylar ve olayların kahramanı olan kişiler artık tarihe intikal etmişlerdir. Bu kişilerin soyu devam etmiş ise, günümüzde onların torunları değil, torunlarının torunları hayattadır. Hâliyle kimse dedesinin dedesinin yaptıklarından sorumlu değildir.

Tarih çalışmaları, kurgusal çalışmalar değildir. Tarih çalışmalarında gerçek kişi ve olaylar anlatılır. Tarih çalışmalarında kişilerin adlarını makaslamamanın veya değiştirmenin bir anlam ve gereği yoktur. Kişi isimlerini sansürleyerek yapılan bir çalışmaya tarih çalışması denemez. Yerel tarih çalışmaları kaçınılmaz olarak kişi isimlerine bağlı çalışmalardır. Ülkemizde yerel tarih çalışmalarının yetersizliğinden şikâyet ediliyor. Yerel tarih çalışmaları artacak ve canlanacaksa, bu çalışmalarda kişi isimleri de kaçınılmaz olarak geçecektir.

Arşiv Belgelerinin Asıllarının Görüntüleri.- Bu kitap, izleyen sayfalarda görüleceği üzere, çok büyük ölçüde birinci el kaynaklara, yani arşiv belgelerine dayanılarak yazılmıştır. Kitapta kullandığım arşiv belgelerinin asıllarının görüntülerini, ilgili belgeyi kullandığım sayfalarda, bütünüyle veya kesik olarak verdim. Belgelerden birkaç cümlelik veya kelimelik alıntı veya alıntılar yaptığım durumlarda da alıntılanan kelime veya cümlelerin belgenin aslındaki görüntüsünü parantez içinde verdim. Böylece arzu edenler, kullandığım veya alıntı yaptığım arşiv belgelerinin otantisitesini ve keza yazı çevriminin doğruluğunu kontrol edebilirler.

Kitapta kullanılan arşiv belgelerinin altında veya dipnotta kaynakları gösterilmiştir. Belgelerin çoğunluğu Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivinde bulunmaktadır. Kullandığım belgelere, Osmanlı Arşivine başvuru yapıp üye olduktan sonra “Belge Tarama” sisteminden¹ çevrim içi olarak ulaştım. Ulaştığım belgelerin taranmış görüntülerini yine aynı sistem üzerinden satın alarak bilgisayarıma indirdim. Kitapta kullandığım belgelerin altında Osmanlı Arşivinde bulunduğu fon adı ve keza o fonda belgenin numarası belirtilmiştir. Bu bilgileri kullanarak belgelerin asıllarına Osmanlı Arşivi “Belge Tarama” sisteminden ulaşılabilir.

1. <https://katalog.devletarsivleri.gov.tr/> (Erişim Tarihi: Nisan 2024-Mayıs 2025).

Bu kitapta kullandığım belgelerin, mahkeme kararı, hüccet, tapu kaydı, köy senedi gibi küçük bir kısmı, özel kişilerin elinde bulunmaktadır. Onların kaynaklarını ve bu belgelere nasıl ulaştığımı ilgili belgenin altında tek tek açıkladım.

Yazı Çevrimi.- Yazı çevrimi (transkripsiyon) konusunda da bir iki şey söylemek istiyorum. Kitapta kullandığım arşiv belgelerinin asılları hâliyle eski yazıyladır. Bu belgelerin asıllarının görüntülerini tamamen veya kısmen verdikten sonra, belgenin tam metninin veya alıntı yapılan kısmının yazı çevrimini, belgenin aslının hemen altında veya yanında verdim. Arzu edenler, belgenin asıllarıyla, yazı çevrimini karşılaştırarak yazı çevriminin doğruluğunu kontrol edebilirler.

Yazı çevrimi konusunda şunu da belirtmek isterim: Aslında, akademik metinlerde yazı çevrimi, benimsenen bir transkripsiyon alfabe-sine (sistemine) sadık kalınarak yapılmalıdır. Ben böyle yapmadım. Eski alfabeye yazılmış belgelerdeki kelimeleri *Türkçe söylenişlerini* esas alarak günümüz Türk alfabesine, yani Latin alfabesine göre yazmayı tercih ettim². Dolayısıyla Arap alfabesindeki Türkçede kabataslak aynı sese karşılık gelen birden fazla harfin karşılığı, Türkçe alfabede aynı harfle gösterilmiştir. Örneğin yazı çevrimini yaptığım metinlerde geçen Arap alfabesindeki ق ve ك harflerini Latin alfabesinde hep “k” harfiyle; ث , س ve ص harflerini Latin alfabesinde hep “s” harfiyle; ح , خ ve ه harflerini Latin alfabesinde hep “h” harfiyle, ت ve ط harflerini Latin alfabesinde hep “t” harfiyle; ذ , ز , ض ve ظ harflerini Latin alfabesinde hep “z” harfiyle gösterdim. ا (elif) harfini ise okunduğu yere göre bazen “a”, bazen “e” ve bazen de “i” diye çevirdim. ع harfinin karşılığı olarak ise “a” harfini kullandım. Böylece bu konuda yaygın uygulamalardan kısmen uzaklaştığının farkındayım.

Okuma Eksikliklerim ve Muhtemel Hatalarım.- Benim eski yazı konusunda bir uzmanlığım yoktur. Lisans eğitimim tarih veya edebiyat alanında değil, hukuk alanındadır. Eski yazı arşiv belgelerini okumak için yeterli bilgi ve tecrübeden mahrumum. Bu konuda çalışmış olsam da, eski yazılı belgelerde, özellikle el yazılı belgelerde okumakta zorlandığım veya okuyamadığım pek çok kelime oluyor. Bu ki-

2. Bunun sebeplerini daha önce şurada açıklamıştım: Kemal Gözler, “İzafet Kesresi ve Eski Metinlerin Transkripsiyonu Üzerine”, www.anayasa.gen.tr/transkripsiyon.pdf (Yayın Tarihi: 30 Mart 2025).

tapta eski yazı belgelerin yazı çevrimini yaparken okuyamadığım kelimeler olduğunda, onların yerine üç nokta veya soru işareti koydum.

Okuyamadığım veya okunuşundan emin olmadığım bu kelimelerin okunuşu konusunda tarihçi meslektaşlarımdan yardım isteyebilirdim. Ama bunu kasten yapmadım. Üç sebepten dolayı: Birincisi, onları rahatsız etmekten çekindim. İkincisi, madem meslekten bir tarihçi olmamama rağmen birinci el kaynaklarla bir tarih çalışması yapmaya cüret etmişim; o hâlde eski yazı arşiv malzememi de kendim okumalıyım. Üçüncü olarak, eksik ve hatalı da olsa ortaya çıkan çalışmanın *bütünüyle* benim eserim olmasını istedim.

Hâliyle okuduğumu sandığım kelimelerden bazılarını yanlış okumuş olma ihtimalim de vardır ki, asıl sorun bunlardadır³. Gerek okuyamadığım, gerekse muhtemelen yanlış okuduğum kelimeleri bana bildirenlere şükran borcum büyük olacaktır.

Fotoğraflar.- Kitapta kullandığım fotoğrafların kaynağı, fotoğrafların altında belirtilmiştir. Kaynağı ayrıca belirtilmeyen bütün fotoğraflar tarafımdan çekilmiştir. Fotoğrafların çekim tarihleri altlarında parantez içinde belirtilmiştir.

Haritalar.- Kitapta kullanılan haritaların kaynağı ilgili haritanın altında belirtilmiştir. Ayrıca kaynağı belirtilmeyen haritalar tarafımdan çizilmiştir. Harita altlığının kaynağı ayrıca haritanın altında gösterilmiştir.

Teşekkür.- Kitabın düzeltmelerini her zaman olduğu gibi sevgili eşim Ürküş Gözler yaptı. Kendisine teşekkür ediyorum.

Menfaat Çatışması Beyanı.- Son olarak menfaat çatışmasıyla ilgili olarak, 1895 yılında Kayaaltı Çiftliği'ni satın alıp üzerinde Lofça-i Cedit köyünü kuran Bulgaristan muhaciri 200 kişiden birinin torunun torunu olduğumu belirtmek isterim.

Kemal Gözler, 20 Kasım 2025

3. Dolayısıyla bu kitapta yazı çevrimi yanlış yapılmış kelimeler olabilir. Ancak bilimsel olarak bunun çok büyük bir sorun olduğunu düşünmüyorum. Çünkü yazı çevrimini yaptığım bütün belgelerin tamamının veya yazı çevrimini yaptığım kısmının aslının görüntüsü, hemen yazı çevriminin üstünde, altında veya yanında verilmiştir. Belgenin aslının olduğu yerde, kaynağın sahihliği konusunda tereddüt olmaz. Zira yanlış okunan kelimenin olduğu yerde, aynı sayfada asla müracaat her zaman mümkündür.

Bu “Önsöz” şu kitabın “Önsöz”üdür:

Kemal Gözler, *Kayaaltı Çiftliği Tarihi*, Bursa, Ekin, 2025, XVIII+340 s.

Bu Sayfa: <https://www.kemalgozler.com/onsoz.pdf>

Bağlı Olduğu Üst Sayfa: <https://www.kemalgozler.com/kayaalti.htm>

Ana Sayfa: <https://www.kemalgozler.com/index.htm>

Editör: Kemal Gözler

E-Posta: kgozler1@hotmail.com

Yayın Tarihi: 5 Aralık 2025